

=====

De administratieve gids 1972 van de stad Gent vermeldt 16 markten voor de kleinhandel. In feite hebben veel van de vermelde markten nog slechts een geringe betekenis.

In zijn werk " Gand. Sa vie et ses institutions ", dl. III, 1921-1923, bespreekt M. Heins uitvoerig de Gentse markten. Hierbij een opsomming van de vroeger bestaande markten naar M. Heins :

markten voor eetwaren : granen, zaden, groenten, ajuin, moesplanten, melk, boter, eieren, kaas, aardappelen, brood, gevogelte, wild, vlees, pens en vis ;

markten voor dieren : vee, varkens, paarden, vogels en honden ;

markten voor niet-eetbare producten : wol, lakens, vlas, garen, lijnwaad, hout, kolen, turf, borstels, huiden, leder, bloemen en oude voorwerpen.

In sommige straatnamen vindt men nog de weerklank van die vroegere markten.

In de " Gazette van Gend " lazen we enkele interessante berichten over de markten.

Zo publiceerde de Gazette van 25 nivôse jaar IX (15 januari 1801) volgend bericht :

" Gisteren zyn alhier met den trompette na gewoonte twee publicaties gedaen. Door de eerste word de Klooster-merkt, gemeynlyk Dieve-merkt genoemd, afgeschaft."

De tweede mededeling hield verband met het ijken van maten en gewichten.

In het nummer van 29 nivôse jaar IX van de Gazette van Gend staat het volgende :

" Den Meyer der Stad Gend.

Gezien het rapport van den Commissaris van de Policie van den wyk der Velden, waer uyt spruyt :

1° dat den quartidi en nonidi van elke decade wordt eene Merkt van oude kleederen en andere zaeken, gekent onder den naem van Prondelingen, onder de benoeming van Klooster-merkt, en in het algemeyn Dieve-merkt ;

2° dat eene al te lang voortdurende ondervinding bewezen heeft dat deze markt dikwyls dient om gestolen of versteken goederen te koop te veylen ;

In aendagt nemende dat het houden van de gezeyde markt, geoc-troyeert ten tyde als een deel van deze stad onder de jurisdictie was van de abdye van St. Pieters, nevens Gend, heden

niet kan aanzien worden als een tegenkanting en eene vernietigende restrictie ;

In aendagt nemende dat met...(onleesbaar)

Art. I : De merkt van oude kleeren en andere zaeken van dat slach, welke gehouden werd de quartidi en nonidi van elke decade op den berg gezeyd St.Pieters onder den naem van klooster-merkt en gemeynlyk onder den naem van Dieven-merkt, is afgeschafft.

Art.II : De oude kleeerkoopers en alle de genen die op gemelde merkt verkeerren zullen hunne oude kleeren en andere waeren van dat slach moeten te koop stellen op de oude Kleeer-merkt, welke gehouden word op de plaetse van de Vryheyd den tridi en octidi van elke decade.

Gedaen in de meyereye te Gend den 21 nivôse jaar IX.

Getekent : F.G. De Naeyer, meyer par interim.

M. S.

ECHO'S...REACTIES...VARIA

1. In verband met onze bijdrage over de muurschildering in het Groot Vleeshuis ontvingen we volgend schrijven van Prof.dr. A. Evrard (Gent). Wij citeren :

" De in "Palmares" vooropgestelde versie nopens "De Geboorte" in het Vleeshuis kan inderdaad niet juist zijn (namelijk dat de vrouw links de moeder van de schenker zou zijn, de man rechts zijn vader, de centrale figuur zelfs zijn echtgenote). Het lijkt mij immers uitgesloten dat in die tijd burgers boven de hertogen van Bourgondië zouden zijn afgebeeld, tot vlak bij God de Vader. De vrouw links is zonder enige twijfel O.-L.-Vrouw, de man rechts de H.Jozef; de middenfiguur kan Zelemia of de H. Brigitta zijn. En de Ketelboetere mag maar tussen de hertogen in zitten op conditie dat men slechts zijn nederige rug ziet."

We danken oprecht Prof. A. Evrard voor deze accurate opmerking. Het is inderdaad heel juist dat tijdens de Middeleeuwen het hiërarchisch gevoel bijzonder sterk uitgesproken. Men behoorde tot een bepaalde klasse waarvan men de uiterlijke, onderscheidende kenmerken (de typische kledij) droeg. De middenfiguur is o.i. niet de H. Brigitta maar wel de vroedvrouw Zelemia. Men lette op de tulband van het personage, wat op haar Oosterse afkomst wijst. Vergelijk in dat verband de sybillen

met hun hoofddekseel zoals die o.a. voorkomen in de lunetten op de buitenzijde van de deuren van het " Lam Gods ". En sybillen zijn juist heidense profetessen uit Voor-Azië die voorspellingen hebben gedaan in verband met de komst van Christus op aarde.

A. V.d.K.

2. Uit de Historische Kalender, verschenen in Vooruit (19-20. II.1972) pikten we het volgende mee :

19 FEBRUARI 1902 : overlijdt te Gent de in zijn tijd zeer populaire Vlaamse roman-, toneel- en jeugdverhalenschrijver, PIETER GEIREGAT.

P. d'A.

3. Enkele maanden geleden ontstond er brand in de "Raadselder" die gelukkig vrij vlug kon bedwongen worden. Desniettegenstaande hadden de 16de-eeuwse muurschilderingen fel te lijden van deze brand. Ze werden in de loop van de maand Februari zorgvuldig gerestaureerd. Heel waarschijnlijk hebben 99% van de Gentenaars ze nooit gezien. Misschien een gelegenheid om ze nu eens gaan te bekijken....

H. C.

4. " Het Openbaar Vervoer in de Gentse Agglomeratie " is een geïllustreerde, 51 bladzijden tellende brochure die uitgegeven werd door het Ministerie van Verkeerswezen. Deze zéér luxueuze en ongetwijfeld zéér kostelijke brochure wordt o.m. verspreid in de Gentse scholen. Ze is in feite een pleidooi voor de fameuze semi-metro die de demping voorziet van de Leie vanaf de Europabrug tot aan de Predikherenbrug en vanaf de Vleeshuisbrug tot aan de Kromme Wal. Verder de demping van de Achtervisserij, de Ketelvest en de Coupure. Aard van de gebruikte argumentatie, wij citeren : "Om redenen van openbare hygiëne is het ondenkbaar dat de Leie nog lange tijd zou blijven bestaan."

Vraag die bij ons oprijst :

Is het de taak van het Ministerie van Verkeerswezen om met het geld van de belastingbetalers die wij allen zijn, propaganda te komen maken voor een uiterst discutabel en bediscuteerd project ?

H. C.

5. In de tuinen van de Rijkstuinbouwschool te Melle, maar op het grondgebied van Heusden, legden leden van de Heemkundige Kring " de Gonde " een zevental graven met relatief goed bewaarde skeletten bloot. Op de vindingsplaats werd in 1247 een Cistercienserklooster opgericht. We wensen onze collega's met hun oudheidkundige vondst geluk. De resultaten ervan, die ook voor de Gentse geschiedenis kan belangrijk zijn, hopen we weldra te mogen lezen.

6. Topografische kaarten en luchtfoto's :

40.

Het Militair Geografisch Instituut (Wetenschappelijke Instelling van het Ministerie van Landsverdediging) publiceert jaarlijks een Catalogus-Prijslijst van de verschillende beschikbare kaarten. Deze catalogus kan GRATIS bekomen worden op eenvoudige navraag bij :

Kaartenverkoopdienst Militair Geografisch Instituut
Abdij Ter Kameren, 3
1050 BRUSSEL

Naast kaarten bezit het M.G.I. ook luchtfoto's van België die eveneens verkocht worden aan belangstellenden. Het adres van deze dienst luidt :

Dienst Fotoverkoop M.G.I.
Abdij Ter Kameren, 3
1050 BRUSSEL

Vooraf mededelen welke luchtfoto's U precies bedoeld. Het M.G.I. zal dan de datum en de schaal van de laatste luchtopname en de vergrotings- of montagemogelijkheden mededelen. P. d'A.

7. In verband met onze documentaire fiche over Karel Van Hulthem deelde Dhr. Adrien Brysse, Houtdoklaan, 21 Gent, ons het volgende mee :

- in het boek van R. Ladrière, Galerij van Gentsche Numismatiekers en Penningkundige Folkloristische Wetenswaardigheden, Gent, 1940, Snoeck Ducajou & zoon, wordt op blz. 82-83 uiteengezet welke diensten Van Hulthem aan de numismatiek bewees

- in V.Fris, De Historische Persoonsnamen der straten van Gent, Gent, s.d., Volksdrukkerij wordt blz. 149-151 bondig het leven van Van Hulthem geschetst. Men vermeldt er o.a. dat zijn borstbeeld door Juliaan Le Clercq staat in de Bibliotheek, in de Hoogeschool, in den Kruidentuin en in het Casino.

Er wordt ook aangestipt dat de St. Stephanuskerk een gedenkteken bevat gemaakt door P. Parmentier.

Het grafmonument werd inderdaad door Philippe Parmentier uitgevoerd en niet door R. Parmentier zoals verkeerdelijk in ons vorig nummer werd aangestipt.

6. In de ontvangsthall van het GRONDKREDIET VAN BELGIE , Prof. Laurentplein, 5 Gent, zagen we twee heemkundige fotodokumenten namelijk : een vergroting van het bekende panoramisch gezicht op Gent van M. Merian en een vergroting van een tekening van Joseph Wynants die berust in de Atlas Goetghebuer in het Stadsarchief.
De belangstelling van een aantal financiële instellingen, het Gemeentekrediet is hier ongetwijfeld voorgegaan, doet ons veel genoegen. Op die wijze wordt de aandacht van een ruim publiek gevestigd op een aantal belangrijke Gentse heemkundige dokumenten.
7. Wie zich interesseert voor wat er in de stad gesloopt en gebouwd wordt leze in HET VOLK van 29 februari 1972, blz. 13 het artikel " Bouwnieuwtjes ".
8. Naar aanleiding van het verschijnen van zijn nieuw boek " De familie Loontjes " werd in de kranten Wilfried Steeghers in de kijker geplaatst. De Heemkundige Kring " Gent " is gelukkig en fier een heemkundige vorser van dat formaat onder haar leden te tellen.
9. De afwezigheid op onze vergadering van zondag 28 februari hadden ongelijk. Er werd niet alleen, aan de hand van een reeks prachtige kleurdia's, een overzicht gegeven van de aan de gang zijnde werken aan de E. 3 in de omgeving van de St.-Lievenspoort door Dhr. M. Lootens, maar er volgde bovendien een geslaagde discussie over de toekomst van ons Gents kultuurpatrimonium. Duidelijk werd dat, willen we ons kultuurpatrimonium niet reddeloos zien teloor gaan, het van doorslaggevend belang is een zo groot mogelijk aantal mensen te sensibiliseren en te informeren over het unieke Gentse stadsschoon. We danken de kranten die een verslag van onze vergadering lieten verschijnen in het bijzonder De Gentenaar (29.2.) en Het Volk (29.2.)

GENT IN DE SPIEGEL VAN DE DAGBLADEN : NU...EN VROEGER

1. In Het Volk van dinsdag 15 februari 1972 verscheen een kort, maar goed artikel over de gevels aan de Vlaamse Kaai, de vroegere Scheldekaai, die één voor één verdwijnen. In dit verband hebben we het genoegen onze lezers mee te delen dat in één van onze volgende nummers een artikel van ons geacht lid, Mevr. dr. F. Dambre- Van Tiegem, assistente bij het seminarie voor bouwkunst van de R.U.G., over deze historisch waardevolle gevels zal verschijnen.

2. In Het Laatste Nieuws van vrijdag 18 februari 1972 lazen wij dat een aantal gehandicapten weldra een eigen tehuis zullen krijgen in een gewezen begijnenkonvent aan de Gravin Johannastraat in het Groot-Begijnhof. Dit is een uitstekend initiatief, niet alleen op sociaal maar ook op heemkundig vlak. Het begijnenkonvent zal inderdaad gerestaureerd worden en tegelijk een aangepaste sociale functie krijgen. De toekomst van ons Gents cultuurpatrimonium zou o.i. op dergelijke wijze dienen aangepakt worden. We menen inderdaad dat de heemkundige problemen te veel in zwart-wit verhoudingen worden gezien, als een polaire tegenstelling tussen voorstanders van behoud en afbraak. Waar het op aankomt is dat men het probleem niet emotioneel maar rationeel benadert, dat er efficiënte, globale en verantwoorde oplossingen worden gevonden.

A. V.d.K.

3. In De Gentenaar van 23 februari verscheen - "eindelijk" zouden wij willen zeggen - een artikel over het Gentse museumbeleid, of juister gezegd : over het totaal ontbreken van een museumbeleid.

De niet malse conclusies van deze enquête komen tot uiting in de titel van het artikel : " Gentse Musea bewandelen kromme wegen " en " Reeds jarenlange schrijnende wantoestanden ".

We zullen niet trachten dit artikel hier samen te vatten, maar we raden iedere Gentenaar die niet totaal gesloten is voor culturele waarden aan het te lezen in zijn geheel. Dit is een staaltje echt journalisme, iets wat we niet elke dag tegenkomen in onze Gentse kranten.

Bravo voor journalist P.W. die de enquête deed en bravo voor De Gentenaar die de moed had het artikel te publiceren.

H. C.

4. Ook in KNACK, 1 maart 1972 (2e jg., nr. 9) blz. 21 wordt onder de titel " Gent : Kunstwerken achter slot en grendel " het Gentse museumbeleid op de korrel genomen.

5. In TOURING WEGENHULP van 22 februari 1972 verscheen van Fred Braeckman onder de titel " Stedeschoon in Gent " een uitstekend artikel. We citeren hieruit wat volgt :
Wél werd er een kans verkeken om het koor van de St.-Baafskathedraal (de crypte dateert van de twaalfde eeuw) volledig vrij te maken. Vroeger stond er een muur van het bisschoppelijk paleis voor, nu werkt men aan een nieuw appartementsgebouw voor Monseigneur Van Peteghem. Een reeks

ongunstige adviezen van o.m. de Commissie van Monumenten en Stadsgezichten van Gent heeft niets uitgehaald. Ondanks het verzet van het Gentse stadsbestuur heeft het provinciaal gouvernement de werken goedgekeurd. Meteen verdwijnt een droom van heel wat liefhebbers van mooie stadshoekjes om de St.-Baafskathedraal volledig vrij te maken en te omgeven door een groene gordel. Het verouderde en stijlloze bisschoppelijk paleis dat al de "schoonheid" van de midden negentiende eeuwse architectuur bevat zou dan ook kunnen verdwijnen en voor de bisschop zou een andere oplossing zijn gevonden. Het heeft echter niet mogen baten. "

Tot daar het citaat. Ter overweging van Monseigneur een bijbelcitaat : "Als dat al met het groene hout gebeurt, wat moet er dan met het dorre geschieden ?".

A. V.d.K.

' T STOND IN DE KRANT...75 JAAR GELEDEN

Omstreeks de eeuwwisseling was het gedreun van de slopershamers niet uit de lucht te Gent. Echo's van de wijzigingen van het stadsbeeld vindt men in het dagblad Vooruit van het jaar 1897.

- Op 20 september van dat jaar wordt opnieuw aan de Sterrestraat herinnerd. "Voor het jaar 1757 was de Sterrestraat drie meters breed. Het bestuur der stad vond het nodig ze te verbreden tot acht meters, doch de overheid verzette zich daartegen, als reden opgevend dat de stad diep in de schulden stak. Inderdaad, de stad had veel geleden door een vierjarige bezetting van de Fransen. Na veel schrijven en wrijven verkreeg de stad eindelijk de toelating de begonnen verbreding voort te zetten en te voltrekken, maar het werk mocht niet meer dan 14000 fr. kosten. Dan werd de breedte op 8 meters gebracht. Nu, 140 jaar later, wordt ze twaalf meters breed gemaakt. Vooral aan de ingang der Koornmarkt zou ze nog merkkelijk breder moeten zijn, zoveel te meer daar de Sterrestraat een min of meer scherpe hoek vormt met de Koornmarkt."
- Aangaande de slooping van het Pakhuis op de Koornmarkt, bericht Vooruit van 22 februari 1897 :
 - "De nederhaling van de leeuw, die op het Pakhuis staat, is donderdag voltrokken. Deze leeuw meet 1,55 m. hoogte en is 2,30 m. lang (het wapen inbegrepen). Hij is in verschillende stukken verdeeld. Men weet dat men voornemens is de leeuw in het park te plaatsens."

- Over de nieuwe bestemming van de leeuw van het Pakhuis is blijkbaar overeenstemming bereikt, wanneer in Vooruit van 11 mei 1897 verschijnt :

" De leeuw van het Pakhuis, die blijkbaar gemaakt is om in de hoogte gezien te worden, zal nu geplaatst worden beneden de talus van de grote vijver rechtover de Belvédère in 't park."

- Over het Pakhuis, dat zienderogen ten gronde gaat, op 8 oktober 1897 nog dit :

" M. Herman van Duyse, de gekende oudheidkundige, herinnert ter gelegenheid der afbraak van het Pakhuis, het oud gevang van Gent, dat er in de kelder een herberg bestond, nog door mannen deze eeuw bezocht, met uithangbord " Den Pelgrim " en gehouden door de dochter van de laatsten beul van Gent, den beruchten Hanoff, een beulsfamilie die opklimt tot keizer Karel. De dochter der Hanoffs schonk uitzet onder de plaats waar hare voorouders zoveel bloed hadden vergoten. In het Pakhuis werden allerlei overtreders opgesloten en M. Van Duyse herinnert dat, aldan reeds de voorwaardelijke veroordeling bestond, namelijk voor de overspelers, een vergrijp dat de rechters van vroegeren tijd betitelden : een onredelijke wandeling. In de 15de eeuw werd zo'n "wandeling-sken" met 15 tot 40 dagen gevang op water en brood gestraft."

Van Duyse zal hier waarschijnlijk het " Chausselet " of stadsgevangenis bedoeld hebben, dat er voor het Pakhuis stond.

(vervolgt)

René Hespel.

BIBLIOGRAFISCHE SPROKKELINGEN

+++++

1. E. DHONT, Akademische Proefschriften over de Geschiedenis van de Provincie Oost-Vlaanderen en het Graafschap Vlaanderen. Overdruk uit KULTUREEL JAARBOEK OOST-VLAANDEREN, 1970, blz. 217-245.

Een heel interessante bijdrage die een systematisch overzicht geeft van de verhandelingen voorgelegd aan de Belgische universiteiten (1961-1970) betreffende de in de titel vermelde onderwerpen. In dit overzicht vindt men een aantal referenties betreffende de Gentse geschiedenis en heemkunde. We danken oprecht Dr. P. Huys, inspekteur-dienstchef van de Dienst voor Culturele Aangelegenheden van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen die een overdruk van de bijdrage van Dhr. E. Dhont overmaakte aan de bibliotheek van onze Kring.

2. GENT - GAND - GHENT, fotoboek uitgegeven door de Dienst voor Toerisme en Feestelijkheden van de stad Gent. Korte historische inleiding. Drietalig. Een lofwaardig initiatief. Jammer vinden wij dat bij de overtalrijke prachtige foto's geen aanwijzende identificatie werd gedrukt met exacte plaatsaanduiding (straatnaam) en datering. In de uitgave is inderdaad alleen de benaming van de monumenten aangeduid. Niettemin een goede uitgave die kan bekomen worden bij Stedelijke Dienst voor Toerisme, Borluutstraat, 9 9000 GENT en ook bij ons geacht lid Charles Lammens (Antiquariaat), Lievestraat, 14 Gent.

BIBLIOTHEEK VAN DE HEEMKUNDIGE KRING " GENT "

Ons geacht bestuurslid G. Van Damme schonk volgende boeken waarvoor we hem oprecht danken :

- K. TIJTGAT, De Geschiedenis der Gentsche Socialistische Katoenbewerkerenvereniging 1857-1932. Met voorwoord door R. Vercammen, Gent, S.M. Volksdrukkerij, 8°, 205 blz., ill.
- E. ANSEELE, Voor 't Volk geofferd (in de bewerking van Boontje), Gent, 1957, De Vlam, 8°, 194 blz.
- J. SAMYN, De Geschiedenis der Loonen in de Belgische Vlasnijverheid. Voorwoord van K. Hannick, Gent, 1923, Volksdrukkerij, 8°, 110 blz., ill.
- P. KENIS, Het leven van Edward Anseele, Gent, s.d., De Vlam, 8°, 285 blz.
- K. HANNICK, Geschiedenis der Gentsche Socialistische Vlasbewerkerenvereniging ter gelegenheid harer 60e Verjaring, Gent, Socialistische Vlasbewerkerenvereniging, 4°, 217 blz., gestencild.

Door bemiddeling van Dr. P. Huys ontvingen we E. DHONT, Akademische Proefschriften over de Geschiedenis van de Provincie Oost-Vlaanderen... cf. BIBLIOGRAFISCHE SPROKKELINGEN.

Als ruilabonnement ontvingen we :

- Comté de-Graafschap JETTE, jg. 7, 1970, Uitgave van de Geschieden Heemkundige Kring van het Graafschap Jette, 8°, 40 blz., ill.
- Jaarboek 1970-1971 van de Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele, Gent, Erasmus, 8°, 88 blz., ill.
- Ledeganck's Familieblad ter informatie van en over de Familie Ledeganck en haar Geschiedenis., Driemaandelijks tijdschrift 3e jg.(1972), nr. 10, 4°, 18 blz., ill. (gestencild).
Opmerkenswaardige bijdrage : " Bij de 125e verjaardag van het overlijden van Karel Lodewijk Ledeganck."

Wie boeken wenst te ontlennen neme kontakt op met het sekretariaat p/a A. Van den Kerkhove, Rabotstraat, 10 9000 Gent.